

Nr 648

Av herr Gustafsson, Nils-Eric, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 4, med förslag till lag om kommunal beredskap m. m.

(Lika lydande med motion nr 787 i Andra kammaren)

Det i propositionen nr 4 framlagda förslaget till lag om kommunal beredskap kan medföra omfattande förpliktelser för kommunerna. Särskilt gäller detta vid krig eller krigsfara, men även under fredstid kan förberedelse- och beredskapsåtgärderna bli betydande.

Utgifterna för totalförsvaret, till vilka civilförsvars- och liknande utgifter får räknas, anses allmänt böra åvila staten. Det kan med hänsyn härtill ifrågasättas både om staten tagit på sig en tillräcklig andel av civilförsvarsutgifterna och om kommunerna över huvud taget skall åläggas kostnadsförpliktelser för den civila beredskapen. Om dock kommunerna åläggas att bestrida viss del av dessa kostnader måste denna del vara starkt begränsad och bestämmelserna utformas så, att ingen ojämn eller oskälig fördelning av kostnaderna uppkommer kommunerna emellan.

Som skäl för att kommunerna skall påta sig kostnader för civila beredskapsåtgärder brukar framhållas, att det ligger i kommunmedlemmarnas eget intresse att åtgärderna i fråga vidtages. Ett sådant skäl ger dock ingen vägledning för hur stor den kommunala kostnadsandelen skall vara och framför allt saknar det relevans i de fall en kommun vidtar beredskapsåtgärder till förmån för andra än sina egna kommunmedlemmar.

De förslag rörande kostnadsfördelningen som framlagts i propositionen kan inte anses stå i god överensstämmelse med ovan nämnda allmänna principer. Enligt förslaget skulle kommunerna belastas med i vissa fall mycket betydande utgifter som är att hänföra till totalförsvarets område. Därjämte synes en ojämn belastning av olika kommuner bli en oundviklig följd av de fördelningsregler som departementschefen föreslagit.

Enligt den föreslagna lagen kommer många kommuner att få vidta betydande beredskapsåtgärder som gäller andra än deras egna medlemmar. Framst gäller detta s. k. inkvarteringskommuner, som åläggas att vidta beredskapsåtgärder för att vid krig eller krigsfara kunna ta emot befolkning, som evakueras från andra kommuner. Att inkvarteringskommunerna skall bära kostnader för sådana beredskapsåtgärder kan inte anses riktigt.

Departementschefen har föreslagit, att inkvarteringskommun skall erhålla statsbidrag med minst två tredjedelar av kostnaderna för ovannämnda beredskapsåtgärder, och därjämte framhållit, att det kommer att vara naturligt att utnyttja möjligheten att ge högre statsbidrag än två tredjedelar.

Enligt vår mening kan inte en sådan utformning av lagen godtagas, som medför att en inkvarteringskommun kan åläggas att bära en tredjedel av kostnaderna för de berörda beredskapsåtgärderna. Mycket starka skäl talar för att staten till denna del bör svara för hela kostnaden. Kommunalrättskommittén, vars betänkande lagts till grund för propositionen, har föreslagit att statsbidrag skall utgå med lägst 90 procent och att högre bidrag skall kunna utgå om utgiften blir särskilt betungande för kommunen eller andra särskilda skäl föreligger. Under förutsättning att möjligheten att lämna bidrag med mer än 90 procent inte tillämpas restriktivt bör kommunalrättskommitténs förslag till denna del i huvudsak kunna godtagas.

Enligt propositionen skall kommun, som ombesörjer distribution av gas, värme, vatten eller elektricitet eller ombesörjer renhållning m. m. vara skyldig att vidtaga förberedelser för att verksamheten i erforderlig omfattning skall kunna återupptagas efter krigsskador. Kommunalrättskommittén har föreslagit att statsbidrag skall utgå med lägst 90 procent av kostnaderna för särskild anordning för dylikt ändamål. Trots att förpliktelsen för kommunerna att vidtaga beredskapsåtgärder på detta område innefattats i lagen om kommunal beredskap har departementschefen föreslagit att kostnadsfördelningen skall ske enligt civilförsvarlagen, vilket innebär att statsbidragsgränsen sätts vid två tredjedelar av kostnaden i stället för vid av kommittén förordade 90 procent.

Kostnaderna för här nämnda del av den kommunala beredskapen torde komma att variera högst avsevärt mellan olika kommuner dels beroende på olikheter i kommunernas struktur, dels på att beredskapen i fråga är beroende även av den risk för krigsskador, som verksamheten kan antagas vara utsatt för. En sådan olikhet mellan kommunerna bör inte godtagas utan en utjämning eftersträvas. Detta synes bäst kunna ske om kommunalrättskommitténs förslag om statsbidrag med 90 procent blir gällande för kostnadsfördelningen mellan stat och kommun.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 4, förslag till lag om kommunal beredskap, måtte besluta att statsbidrag må utgå med 90 procent eller större del av kostnad som kommun fått vidkännas för särskild anordning som erfordras för i 6 § andra stycket angivet ändamål, samt för åtgärd enligt 6 § tredje stycket, allt i den mån kostnaden kan anses skälig, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta författningsförslag som föranledes av ovanstående yrkande.

Stockholm den 26 januari 1964

Nils-Eric Gustafsson

Martin Widén

Gunnar Wallmark

Emil Näsström

Ferdinand Nilsson

i Kungsängen

Nr 649

Av fröken **Mattson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 10, med förslag till lag om införande av brottsbalken m. m.*

(Lika lydande med motion nr 788 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1964

Lisa Mattson

Lars Larsson

Tage Johansson